

Abonamentele
se fac la Tipografia
Statului.

ARCHIVA ISTORICĂ A ROMÂNIEI.

Esse nu dată pe
septemână cu prețul
de 1 galbeni pe annt.

SUB AUSPICIELE MINISTERIULUI JUSTIȚIEI, CULTELORŪ ȘI INSTRUCȚIUNII PUBLICE.

Annulū I.

Redactor: B. PETRICEICU-HĂJDEŪ,

Annulū I

ex-professor superior de istoriă și statistică, ex-bibliotecar, ex-membru alii Comissiunii documentali.

Fragmente documentali.

No. 188.

— 1421 —

Cavallerulū Guillebert de Lannoy, ambassadorul către mai mulți principii orientali din partea regelui franceșu Carolū VI și a regelui englesu Eoricū V, descrie trecerea sea din Litvania in Moldova, intelnirea ou Alessandru-vodă cellū Bunū, căllștoria pōne la Cetatea-albă, pe hoșii moldoveni, și espeditivitatea justiției la Romāni.

(Originalulū franceșu s'a publicatū depe manuscripțū sub următorulū titlu: *Voyages et ambassades de Messire Guillebert de Lannoy en 1399 1450; Mens, 1840, in-8.*)

Trecēndū prin **Russia-Inferiōriă** amū mersū la ducele **Vitoltū**, mare-principe și rege alii **Lituaniei**, pe care l'amū găsitū la **Camenita** in **Galiția**, impreună cu dōmnă-sea și insocitū de unū duce tălărescū și mai mulți alți duci, ducese și uă multime de cavaleri; către care duce **Vitoltū** amū relatatū ambassada mea de pace din partea ambilorū regi, și i-amū presentatū darurile dela regele **Angliei**, eră ducele mī-a făcutū de asemenea multă cinste și priimire, dāndu-mi trei prānduri, punēndu-mē la mēsa unde ședea ellū-insuși, ducēsa dōmnă-sea și ducele cellū mahometanū allū **Tătariēi**, din a cărui causă vedeamū pe mēsă și carne și pesce intr'ua dī de vineri; era acollo și unū **Tatarū** cu uă barbă lungă mai josū de gemunchi, invālilită cu unū tulpanū. La unū prāndū solemnele, offeritū la duoī ambassadori, unulū dela **Mare-Novgorodū**, altulū din regatulū **Pscoviei**, carī, sārutāndū pāmēntulū de'nainte mesēi ducelū, venirā a presenta nesce daruri minunate: piei de jderū, haīne de metasă, șube, șepece blānite, bucăți de lānă, dinți de pesce

(dens de couraques qui est poisson), aurū, argintū, ca la vr'ua șesse-deci feluri de daruri, dintre cari ducele a priimitū numai pe alle **Novogrodenilorū**, respingēndū darurile și chiarū persōnele ambassadorilorū dela **Pscov**, din causa urei. Dissulū duce imi dede la plecare, pentru a putē trece prin **Turcia**, scrișori *trebuincioșe, scrise tălăresce, russesce și lătinesce, și-mi mai dede și călāuzi duoī Tātari și șesse-spre-dece Ruși și Romāni* (Wallosques), prevenindu-mē totuși despre nepuțința, in care voiu fi de a trece **Dunărea**, din pricina resboiului iscatū in tōtă **Turcia** după mōrtea sultanului. *De acollo m'amū indrumatū la Romānia cea Mică* (Wallackie la petlie), *trecēndū prin mari pustietăți, pōne ce amū găssitū pe Alessandru-vodă, Domnulū Romāniei Mici și allū Moldovei, la unū satū allū seū numitū Cozia* (et trouva le wiyvoude Alexandrie, seigneur de laditte Wallackie et de Moldavie, a ung sien villaige, nommé Cozial) (*). *Acestū principe imi confirmā cu mai multe detallie celle auđite despre mōrtea sultanului și despre resbellulū civile in Turcia, atātū in părțile Greciei, precum și in Turcia asiatică; dicēndu-mi că trei pretendenți își disputū cu armele in mână corōna imperiale și că-mi este peste puțință de a trece Dunărea, fiindū-că niciunulū din ōmenū seū nu va avē coragiulū de a mē conduce acollo. Deci, fui silitū de a-mi schimba intențiunea de a merge in **Turcia** și, cercāndū a ocoli țermulū **Mării-negre**, mē hotărī a merge pe uscatū la **Caba**. La plecare, dissulū domnū allū Romāniei imi det,*

(*) Cozial seū Cozia, despre care e vorba, este fără îndoie satulū **Bohotinū** pe **Cozia**, despre care amū publicatū unū documentū sub nr. 176

unū callū, uă escortă, tâlmaci și călăuzi (me donna ung cheval, conduite et truchemans et guides), și mă îndrumăi prin pustietățile celle mari alle României Mici, in întindere peste patru leghe (de plus de quatre lieues), pōnē ce amū adjunsū la uă cetate și portū pe Marea-negră, anume Moncastro sēu Cetatea-albă, unde locu-escū Genovezi, Români și Armeni (une ville fermée et port sur laditte mer Majour, nommée Mancastre ou Bellegard, où il habitent Génois, Wallackes et Hermis). Totū acollo venise, in timpulū șederū melle, Gueldigold, gubernatorulū Podoliei, din ordinulū menționatului duce Witoldū, pentru a face și a zidi prin violință (par force) unū castellū nou, care s'a și essecutatū in mai puținū de uă lună, intr'unū locū pustiu, lipsitū de pētră și de lemne, fiindū că dīsulū gubernatorū adduse cu sine 12,000 omeni și 4,000 de carre, pline cu materialū de construcțiune. La intrarea mea in orașulū Cetatea-albă, eū și unū tâlmaciū allū meū furāmū apucați de către hoși (robeurs), cari mă resturnară la pământū, mă despoiară, ba încă mă băttură și mă râniră greū la brațū; dară cea ce e și mai multū, mă lăssară numai cu cămeșa și mă legară astū-feliū de unū copacū, unde amū petrecutū apoi totă noptea, pe malulū fluviiū numitū Nistru, in mare pericolū de a fi uccisū sēu inecatū; dēră slava Domnului, deminēta hoșii ne deslegară și eū amū scăpatū dela ei goli, adecă numai cu cămeșa, și așa amū venitū cu viața in tērgū. In aceeași di sossiră cei-lalți omeni ai mei, innoptați in pustietate, pecândū eū plecaserū inainte pentru a le pregăti adăposturi. Paguba mea era de 100 pōnē la 120 de galbeni, affară de alte lucruri; dēră m'amū pusū a stăru atăta pe lōngă menționatului Alessandru-vodă, care este domnū allū Cetății-albe, incātū nouē hoși ai fostū prinși și adduși inaintea mea, cu strēngū la grumazū, liberū fiindū ca să-i omorū (la hart au col, en ma franchise de les faire morir); fiindū inse că eī mī-ai innaoiațū banū, amū rugatū pentru eī și le-amū scăpatū viața. Din Cetatea-albă uă parte din omenū mei, cu lucruri și gūvaeruri, amū espeditū pe mare intr'ua corabiă la Caffa, eră

eū insumi și cu alții m'amū îndrumatū pe uscatū, prin pustietatea tătărăscă cea mare...

Documente publicate in limbe străine.

No. 189.

Sucéva, 1407, octobre 8.

Alessandru cellū Bunū regulēză comerțul de importatiune, de esportatiune și de transportū allū neguțitorilorū din Galliția și din Podolia cu Moldova, in priivința următōrielorū obiecte: 1. postavuri; 2. marfă tătărăscă, adecă genoveză din Crimea; 3 vite; 4 marfă muntenescă; 5. mēnunșuri; 6. cal; 7. argintū; 8 jderi; 9. cēră; 10. pesce; adăugēndū către acestea regula depositelorū commercial.

(Acestū documentū de uă nespūsă importanță s'a publicatū in originalū slavonū in *Asnu Zanadnoū Poccii*, t. 1, p. 30—32).

Cu mila lui D-deū noi Alessandru-vodă etc. amū incheiatū cu consiliarū și orășenū din tērgulū Lemberg (Львовского мѣста) următōrului aședământū doganiarū, duple cum trebuī să amble ei cu mărfurile lorū in țerra noastră, plătindū vāme mai ușore decum ai fostū in trecutū, și anume. De'ntāiu vama principale dela Sucéva: la descārcarea postavurilorū se va plăti aci câte 3 groși dela 1 grivnă; totū atāta pentru cumperarea mărfei tătărăscī (татарскихъ товаров) in Sucéva: mātassă, piperū, camhă (stoffă auritā), tebencă (stoffă de metassă), temiapū (?), cvasū (vinū) grecescū; eră cumperandū aceste obiecte in alte orașe alle nōstre, acollo la loculū cumperătorei se va plăti câte 2 groși cela 1 grivnă și apoi la Sucéva totū câte 3 groși dela 1 grivnă, și numai astū-feliū va fi liberū de a revinde. Scoțēndū vite din țerră la Lemberg se va plăti in Sucéva dela 1 vită câte 1 groșū, idem dela 10 porci, 10 oie, 100 veverițe; dela 1 callū sēu 1 épă câte 6 groși; 100 vulpi— 10 groși, 100 piei crude de oiă— 4 groși, 100 piei de miellū— 2 groși, 100 piei de bou— 15 groși. Atāta pentru vama principale de la Sucéva. Esportandū mărfurile spre părțile tătărăscī, se va plăti de la 12 cāntare in Sucéva câte 1 rublă de argintū (въ зѣ кантара 8 конаръ оцннз рсееа

серебра), in Iași— 30 groși, in **Cetatea-albă** (БѢЛЫЙ ГОРОДЪ) — $\frac{1}{2}$ rublă de argintă;  ră merg ndu nu prin **Cetatea-albă**, ci prin **Tighina** (ТЯГИНАКЛЯЧЮ), se va plăti aice vama **Cet t ii albe**, affară de plata trec toriei,  i incă  i la strajă (сторож) se va mai da dela tot  carrul  c te 12 groși. Duc ndu vite din țerră la **T tari**, se va plăti de pre tot  vita in **Sucéva** c te 4 groși, in **Iași** — 2 groși, idem in **Tighina**;  r  de pre 100 de oie in **Sucéva** 60 groși, in **Iași** 30 groși, idem in **Tighina**. Ac sta este vama pentru a merge la **T tari**. Postavurile c t  a se vinde chiar  la locul  descărcării in **Sucéva**,  r  nu cumva in alte orașe alle n stre;  i apoi cu banii realizați liber  va fi de a  mbla  i de a țergui ori-ce lucruri in tot  țerra n str . Esportațiunea postavurilor  la **Unguri**  i la **Munteni** (до Сторж и до БѢЛАРАДЪ) este slobod , anume: pentru esportațiunea muntenesc  se va plăti in **Sucéva** dela 1 grivnă—3 groși,  i la **frunt ri  la Bacău** dela 1 grivnă 2 groși,  i apoi la int rcere din **Valachia** cu *marfă de acollo, fie piper , fie l n , fie ori- i-ce*, se va plăti in **Bacău** dela 12 c ntare— $\frac{1}{2}$ rublă de argint ,  i in **Sucéva** dela 12 c ntare—1 rublă de argint ;  r  pentru esportațiunea postavurilor  la **Bistrița** in **Ungaria** se va plăti in **Sucéva** dela 1 grivnă— 3 groși, in **Baca** dela 1 grivnă— $1\frac{1}{2}$ groși, idem la **Moldavița**;  i apoi la int rcere din **Ungaria** cu *marfă de acollo* se va plăti dela 1 *terhat * (терх) in **Moldavița** — 2 groși, idem in **Baca**. Esport ndu postavuri la **Brașov **, se va plăti in **Sucéva** dela 1 grivnă c te 3 groși, la **Bacău**— $1\frac{1}{2}$ groși, idem la **Trotuș **;  i la int rcere de acollo dela *fie-care terhat * in **Totruș ** c te 2 groși,  i idem in **Bacău**. Liber  este de a esporta in **Galița** *caii moldovenesci căi in valóre de 3 grivne*, precum  i caii unguresci sunt liberi, plătindu-se la locul  cumper turei dela tot  callul  c te 4 groși, la depositul  (складъ) in **Sucéva** c te 6 groși, in **Siret **—2 groși, idem in **Cernăuți**;  r  esport nduse caii s u epe la **Cameneț ** in **Podolia**, se va plăti in **Doroboiu** vama **Siretului**  i in **Hotin ** vama **Cernăuțului**:

acésta este vama pentru caii  i epe. Cumper ndu vite s u c rlanți in **Bacău**, s u in **tergulului Romanu** (с РОМАНОВЪ С ТОРЖ), s u in **Baca**, s u in **N mțu**, s u in alte orașe alle n stre; la locul  cumper turei se va da vama dela 1 vită — 1 groșu, idem dela 10 oie s u dela 10 porci s u dela 100 piei de miel ; dela 100 piei de ~~boi~~ — 10 groși; dela 100 piei crude— 2 groși;  i apoi să se  ea u  *m rturi  sigillat  de la vameșu*, care se va presinta la vama principale in **Sucéva**, fără a se mai plăti unde-va a doua vama. *Vama dela Siret  este: dela menunțisuri, p ll rie, nădragi, corde de arc , s bie*, dela cari t te se va plăti dela 1 grivnă—3 groși;  r  esport ndu din țerra n str  din **Sucéva** prin **Siret **, se va plăti in **Siret ** pentru piei, l n , pelle de oi , pentru t te c te u  *jumetate*  n vama **Sucevei**: acésta este vama **Siretului**. In **Cernăuți** se va plăti: dela un  *carr  nemțescă* (нѢМЕЦКОГО ВОЗА) vama 4 groși, dela un  *carr  armenescă* (ОРМѢНСКОГО ВОЗА)—6 groși, u  vită—1 groșu, idem 10 porci s u 10 oie, un  callu s u u  ep —2 groși,  r  pentru trec toria, *fie cu carre nemțesci intregi, fie cu carre armenesci*,—4 groși: acésta este vama **Cernăuțului**. In **Cern uțu** carrele să nu se rescoll sc , ci numai neguțitorul  să incredințeze, că nu are in carrul  s u *mărfuri oprite*, *adecă: jderi, argint , c r ,  i caii moldovenesci căi bun*. Prețul  postavurilor  să fie in **Sucéva** dupre prețul  currentu din **Lemberg**, **Lembergenii** cari vor voi a merge la **Br lla** dupe pesce, voru plăti c te $1\frac{1}{2}$ groși dela 1 grivnă la vama dela *frunt ri : s u la Bacău s u la Berladu*;  r  carru s u pesce să nu li se supere;  i apoi lu ndu-ș  de acollo *m turi  sigillat * să vină liberi la **Sucéva**, unde la vama principale să mai pl tesc  c te 3 groși dela 1 grivnă, fără ca să li să supere carru s u pesce; după aceia in **Siret ** să mai pl tesc  de la 1 grivnă $1\frac{1}{2}$ groși, fără altu amestecă la carru s u la pesce; in fine, in **Cern uțu** să se  ea vama depre carru. **Lembergenii**, cari voru aduce din **Ungaria** *argint  arsă* (ЖЖЕНОЕ), mai nainte de t te ne voru vinde nou  c tu ne va trebui,  i apoi din rem șiș  să vind  altora. Importațiunea cerei

muntenească (МОНТАНЬСКИИ) și brașovenescă e liberă, plătindu-se vamă dela 1 *petră* (КАМЕНЕ) de ceară în **Bacău**—1 groși, la depositul în **Suceva** idem, și în **Siret** idem. Importațiunea jderilor ungurești e liberă, plătindu-se vamă de la 1 grivnă în **Bacău** 1 1/2 groși, în **Suceva** 3 groși, în **Siret** 1 1/2 groși; din cari jderi liberă este a vinde numai după ce noi ne vom allege câtă ne va trebui nouă. E liberă **Lembergenitor** a ține în **Suceva** o casă a lor, în care inse să nu fie cărcumă, să nu se ferebă bere (НИ ПИВА ВАРТИ) nici miere, nici să fie măcellăria seă pităria: căci pentru călcarea ucestei opriri ingrijitorul casei va fi dată affară. Atăta amă făcutu pentru neguțitorii domnului nostru regele **Poloniei** din totă **Galiția** și **Podolia**, cari toate mai susu scrise promitemă a păzi totu-d'una în vecii vecilor, fără vicleniă seă înșellăciune, noi și urmașii noștri, nestrămutată nicuă-dată, pe onorea noastră și pe credința noastră, dupe dreptul creștinesc. Marturii noștri sunt: panul **Jurju staroste**, p. **Mihailo** dela **Dorohoiu** (Дорожукскыи), p. **Vladu** dela **Siret**, p. **Oana vornic** de **Suceva**, p. **Iațco** p. **Ilașu** păharnic; ăra din partea orașulu, **Lemberg** au fostu marturi ambassadorii: **Măcico Kulikowski**, **Zemirstan Hanas**, **Hanas Verzes**, **Rus Niklus**, și pisarul dela **Lemberg Hanas**. Spre mai mare țăriă amă poruncit credinciosulu nostru **Brateju** logofeiu a scri și a pune pecetea noastră cea mare, **Suceva**, 6916, octombre 8.

Documente inedite în limbe străine.

No. 190.

Fără loc, 1422, august 20, pergamenă.

Alessandru cellu Bunu hărăzesce monastirii **Bistrița** vama din **Berladu**.

(Archiva Statului)

† Милостію божію мы Александръ воевода. ето даан есми монастырю вт Быстрици оупснкію прѣчистой богородици. мыто вт ерзалдского трзга да едет томъ монастыреви оурникъ на вѣкы. а на то ест вѣра господствами. и вѣра прѣвзлюбленнагоми

сына Намаша воеводи. и вѣра възсѣхъ дѣтии господствами. и вѣра волкрѣръ (sic) господствами. вѣра жупана Муханна и дѣтии его. — Гринка и дѣтии его — Пвана дворника и дѣтии его — Негры — Былчи. — Жсржа и дѣтии его. — пана Дана — Иланда — Псла — Крхети. — Бынка — Стана вистарника — Джуксша. вѣра възсѣхъ волкрѣ ето. (urmăză blăstemul) пса Квнчч логopher. вартъ вѣра АВГСТ К.

† Cu mila lui D Țeu **Alessandru vodă**, etc. amă dată monastirii **Bistrița** a Adormirii pre-curatei Maicei Domnului, ca săi fie venită în veci vama din ȧrgului **Berladului**, pe credința domniei melle și a pre-tubitalui meu fiu **Ilașu-vodă** și a tutarorū copiilor domniei melle, și a boierilor domniei melle: *jurănul* **Mihailu** cu copii, j. **Grincă** cu copii, j. **Ivanu** vornic cu copii, j. **Negru**, j. **Velce**, j. **Jurju** cu copii, *panul* **Danu** p. **Ilașu**, p. **Isaia**, p. **Crăste**, p. **Sineo**, p. **Stanu** visteraicu, p. **Dămacușu**, și toți boierii (urmăză blăstemul). A scrisu **Cupelei** logofeiu, 6930, august 20.

No. 191.

Hă-leu, 1530, martiu 3, pergamenă.

Petru-vodă Rareșu hărăzesce monastirii **Tazlău** următoriale: 1 unu satū în Cămpulu lui **Dragoșu**, secestratū dela **Sima**, cândū se revoltase contra lui **Stefanu** celū **Tăneru**; 2 unu satū cumpera-ū de către Domnulu dela moștenitorii starostelui **Mxim**; 3 unu lacū și unu sălașu

(Archiva Statului)

† Вѣз има втца и сына и свѣтого дсха. трончскаи поклонникъ Іу Петрѣ воевода ето. помиловахъ наше молѣс тасловскыи монастыръ идеже ест храмъ рождество ето. **Маріи**. идеже ест игуменъ кир **Пансѣ**. и длохъ село **Пижканіи** оу **Драгошера** поле. що того село изгубиа в хикавнстро **Сима** коанса въздвигнѣ на братанича млаадого **Стефана** воеводи. и оу томъ такожде прѣдоша прѣдъ нами ето наши савги **Крхетиан** и братъ его **Іуи** и сестри ихъ **Наста** и **Яни** ушка дѣти **Настасіини** дочки **Мазима** староста кнѣгина **Барнша**. по ихъ доброй воли никимъ непонѣжени и продаанъ ихъ правое втнинѣ и дѣдиннѣ. ис привиле кѣпежное що имла дѣа ихъ **Максим** старостѣ вт

врата господарствами Богдана воевода. и не привиліе на потвержденіе що имал вт братанича господарствами Стефана воеводі. и не привиліе на потвержденіе що имал вт господарствами. едно село на солонихм Тасловѣ на имѣ Тѣтеційн съ млиним на Тасловѣ. и съ прочіим доходким. та продали самому господарствуюми за пѣт сот и п злат татарскихъ и запаатихъ им вт наш вистар etc и господарствыми влгоизволнхъ помилувати наш свѣтлнхъ монастыр тасловскихъ в храмъ прѣсвѣтѣи etc. Маріи. како да ест etc. и такождере помилувахъ наш монастыр тасловскихъ съ едно езеро на имѣ Давыда на Прстѣ и съ своимъ вѣзерками и гралами Порчнзловѣми що исходятъ Кресткетю до Прст и гриндом на сѣно (?) и такождере дадохъ единъ славш на имѣ Бѣнтѣа. тое вхсе вшенисаное etc. а на то ест вѣра нашего господарства etc. и презъзавѣлагоми сына Богдана воеводі. и вхсѣхъ нашихъ вольѣр. вѣра пана Храни дворника. — Негрила — Гринковича. — Тзлави. — Влада и пана Мухсаа паркалавоѣ хотинскихъ. — Крже и пана Хвѣр паркалавоѣ немецкихъ — Грозави и пана Дамчсаа паркалавоѣ новгородскихъ. — Парвовского портарѣ солвскаго. — Драгшана снхтарѣ. — Тоадера вистѣрника. — Личсаа постѣанника. — Фели чашника. — Зѣтарн столника — Івана комиса. и вѣра вхсѣхъ etc. (incheiarea ordinară, cu numele vel-logofetului: Тоадер) писалъ Мухсаа оу Хрзловѣ в лѣто гдан мѣснца март г.

In numele Tatălui, al lui Fiului și al lui Spiritului sântu, adoratorul Trinității **Ionu Petru** vodă etc. amă grațiatu ruga noastră monastirea taslovenă, templu nasceri Maicei Domnului, unde este egumenu kyr **Paisiu**, dându-i satul **Păscani** in Câmpulu lui Dragoșu: care satu se secuestrase pentru crima trădării dela Sima, cându acesta s'a fostu revoltatu contra nepotului nostru de frate Stefanu-vodă cellu Tănărū (*); asemenea i-amă mai datu unu satu pe **Tazlănu-Săratu** anume **Tutescu**, cu mōra in apa **Tazlăului** și cu tōte atenențele, care satu amă cumperatu domnia mea cu banu gata din vistieria noastră, cincisute și 80 zloși tătărescu, dela slugele noastre **Cristianu** și frate-seu **Ionu** și surorile lor **Nastea** și **Anușea**, copiii **Nastasiu**, nevestei

lui **Barnușu** și fiicei lui **Massimū** staroste, de a lorū bună voia, fără nici uă sillă, fiindu a lorū dreptă ocină și moșia, basatā pe actulū de cumperatoriā allū moșului lorū **Massimū** staroste dela *fratele domniei melle Bogdanu-vodă*, și pe actulū de intăriturā dela *nepotulū nostru de frate Stefanu-vodă*, și pe actulū de intăriturā dela însăși domnia mea; și amă mai datu monastirii noastre dela **Tazlău** unū locū anume **Dadavū** pe **Prutu** cu alle lui lăcușore și cu gărilele **Porcēnului**, cari se yersă prin **Curcubetă** in **Prutu** . . . și i-amă mai datu unū sălaşū anume **Ventulū**; cari tōte supra-serise să-i fie etc. pe credința domniei melle, și a *pre-ūbitului meu fiu Bogdanu-vodă*, și a tuturorū boierilorū: panulū **Hrenū** vornicu, p. **Negrilă**, p. **Grincoviciu**, p. **Tălabă**, p. **Vladū** și p. **Mihu** purcalabi de **Hotinu**, p. **Cărje** și p. **Haru** purcalabi de **Nemțu**, p. **Grozavū** și p. **Danciu** purcalabi de **Romanu**, p. **Barbovski** portarū de **Suceva**, p. **Dragșenū** spatarū, p. **Toderū** visternicu, p. **Liciu** postelnicu, p. **Felea** paharnicu, p. **Zbiera** stolnicu, p. **Ioanu** comisū, și toți etc. (incheiarea, cu numele vel-logofetului **Toderū**). A scrisu **Mihuța** in **Hărlău**, 7038, martiu 3.

No. 192.

Iașu, 1572, maiu 22, hărtiă.

Ioanescu vodă cellu Cumplitu intăresce monastirii Bistrița mai multe familie de Țiganu

(Acestu documentu, pre interesante prin iscălitura Domnului și prin nomenclatura Țiganilor, se află in Archiva Statutului).

† Иван воевода etc. дадохъ и помилувахъ нашѣ можда монастыр вт Бистрица съ единъ холопи Țигани. именемъ Патса и жена его Яврамиа и дѣти ихъ. и Гавриа Холтѣю съ дѣти ихъ. и Штрѣнга и жена его Фроніа. и дѣти ихъ. и Дрзгое и жена его Мзрика и дѣти ихъ. и Лѣка Кладар и жена его Тздора и дѣти ихъ. и Кнтолтс и жена его Грпипна и дѣти ихъ. и Петрика и жена его Крзвара и дѣти ихъ. и Аврам и жена его и дѣти ихъ. и Крзвене и жена его Настѣ и дѣти ихъ. и Триф Холватек и жена его Титѣ и дѣти ихъ. и Дрзгою Чорз и жена его Бонка и дѣти ихъ. и жена его Крзварт

(*) Vezi Letopis., t. 1, p. 155.

и дѣти ихъ. и Шсика и жена его Ирина и дѣти ихъ.
и . . . жена его Фрасина и дѣти ихъ. и Цап и жена
его Пака и дѣти ихъ. и Цанкѣла и жена его. . . и дѣти
ихъ. и Данчюла и жена его Софіе и дѣти ихъ. и Ромашко
. . . и жена его Пзраска и дѣти ихъ. и Григоріе и жена его
Натаска и Іонъ . . . жена его Пзраска и дѣти ихъ.
и Симіонъ и жена его Ирина и дѣти ихъ. и Драгсин
Мазер и жена его Гафія и дѣти ихъ. Бодѣ Іосип
и жена его Вигичѣна. и Панцѣ и жена его Титѣ
и дѣти ихъ. и Бекшѣ и жена еѣ Грозана. и Драг-
синъ и жена его Вървара и дѣти ихъ. и Иван и жена
его Докіа. и Ѡницъ и жена его Нѣга и дѣти ихъ.
и Крзстѣ и жена его Флоаре. и Фелѣ и жена его
Мзрика и дѣти ихъ. и Панцѣ Фрасина и
дѣти ихъ. и Трифан и жена его Саломіа и дѣти ихъ.
и Toda и жена его Настасіа и дѣти ихъ. что ты ви-
шеписани Цигани сятъ въ давна холопи свѣтѣи мо-
настири. како да сятъ и въ насъ. etc. писъ в Іасъ вѣтъ
Ізпъ май кѣ. † Господина рече. (Cu mâna domnului:)
† Іонъ вонвода въ лѣтъ Ізп. (Cu mâna uricarului:)
† Берхѣчъ логъ ѡчла. † Михилескъла.

† Ioannū vodă etc. amū datū și amū mi-
luitū rușei nōstre monastirii dela **Bistrița** nesce
robi **Țigani** a- nume: **Natulū** și femeea lui
Avramia și copiii lorū, **Gavrilū Holteiu** cu
copiū, **Ștrēnga** cu femeea **Fronia** și copii, **Drăgoiă**
cu femeea **Mărica** și copii, **Luca**
Căldarū cu femeea **Tudora** și copii, **Vitoltū**
cu femeea **Grigina** și copii, **Petrica** cu femeea
Vărvara și copii, **Avramū** cu femeea
și copii, **Cărbune** cu femeea **Nastea** și copii,
Trifū Holovatecū cu femeea **Titea** și copii,
Drăgoiū Cloră cu femeea **Bonea** și copii,
. . . . cu femeea **Cuculata** și copii, **Șuica**
cu femeea **Irina** și copii, cu femeea
Frăsina și copii, **Țapū** cu femeea **Ilea** și
copii, **Țanculū** cu femeea și
copii, **Danculū** cu femeea **Sofia** și copii,
Romașco cu femeea **Pă-**
rasca și copii, **Grigorie** cu femeea **Nata-**
sca, **Ionū** cu femeea **Părasca**
și copii, **Simionū** cu femeea **Irina** și copii,
Dragsinū Mazere cu femeea **Gafia** și copii,
Bodea Iosipū cu femeea **Kighicēna**, **Pan-**
țea cu femeea **Titea** și copii, **Becșea**
cu femeea **Grozava**, **Dragsinū** cu femeea

Vărvara și copii, **Ivanū** cu femeea **Dokla**.
Oniță cu femeea **Nēga** și copii, **Crēstea** cu
femeea **Floare**, **Felea** cu femeea **Marica** și
copii, **Panțea** **Frăsina** și copii, **Tri-**
fanū cu femeea **Salomia** și copii, **Toda** cu
femeea **Nastasia** și copii, cari supra-scriși
Țigani sunt de demultū robi ai sântei monastirii
și deși eă fi și dela noi etc. Scrișū in Iași,
7080, maiu 22. † Stăpânulū a dîsū. (Cu mâna
Domnului, și vonesee:) † **Ionū vodă in anulū**
7080. (Cu mâna uricarului:) † **Berhēcū lo-**
gofētū a invețatū. † Mihăilescu.

No. 193.

Romanū, 1586, genariū 13, hărtiă.

Dionisiū, decanulū mitropoliei dela Romanū (*sic*),
mărturisēse împreună cu alți tērgoveși despre vinđa-
raa unui territorū din trupulū satulū Stăncescii
(Archiva Statului)

† Мы Дионисіе дикѣюлъ въ романское митрополіе.
и Тѣмашъ и Башѣнъ и Ба Рѣжичъ и Матѣю
ѡвѣнаръ и Крзстѣ ѡвѣецъ въ Баломирѣцѣи. свѣ-
дѣтельствемъ съ симъ записомъ ѡже прѣидошѣ прѣдъ на-
ми Романъ Плешъ въ Фрѣцѣи некимъ не понѡжденъ
и продалъ свою правсѣю ѡтнинъ частъ въ село
въ Стѣнѣцѣи нижнаа частъ и мѣсто за мѣнн. та
продалъ жѡпаници Ангелини Гоюле дѣѣ сотъ
вани готови и ѡставшесѣ жѡпаница Ангелина ѡпла-
тила вси вышписани пинѣзи дѣѣ сотъ вани готови ѡ
рѣкъ Романъ Плешъ въ Фрѣцѣи въ прѣдъ нами. ино
мы видѣхумъ докроволю и токмежъ и полное заплаѣтъ
и писѡхомъ здѣ и свѣдѣтельствемъ правсѣю наше вѣрѡ
и послѣдѣнѣишии свѣдѣтелъ монахъ Ѣвѣктисѣтъ иже ис-
писалъ здѣ. писъ в Романъ в лѣто Ізчдъ мѣсица генгѣ.

† Noi Dionisiū dîceîulū mitropoliei dela
Romanū, și **Tămașū**, și **Baștēnū** și
Răjicî și **Mateiu butnarulū** și **Crastea ju-**
deplū dela **Balomirescî**, mărturisimū
cu acestū zapisū, cumcā a venitū inaintea
nōstră **Rōmanū Pleșū** dela **Frățescî**, de
nime silitū, și a vindutū a sea drēptă moșiă
. . . . parte din satulū **Stăncescii**, parte
de josū, cu locū de mōră, jupānesei **Ange-**
lina Goiă, *dreptū 200 banî gata*, plătiți toț
inaintea nōstră, dreptū care, vedēndū buna-

voia și tocmelă și plată deplină, amă scrisă și mărturisimă pe drepta credință a noastră; era ultimul martură călugerului **Theoctistă** a scrisă acesta în **Romană**, 7094, genariu 13.

No. 194.

Fără locū. (cătре 1600), hărtiă.

Hatmanul Oreșu scutesce pe Țigani monastirii S. Sava de amestecul slugelor hatmănesci, vătav și juđi.

(Archiva Statului. Pecetea lui Oreșu, pe cера verde, presintă două lei în picioare, față 'n față, și în mijlocul ună paloșii)

† **Ореш** хетман и прѣкзлаб сѣчавскіи. пишем синовем наш которіи бѣдет ходити раде Цыгані и вѣтаж и цѣдецим цыганских. іако вѣдите сес лист наш а ви да иманте вставити с покои которіи сѣт прѣкѣи хаопі Цыгані свѣтѣи монастырѣ гдѣ ест храм свѣтѣи Савѣ а ни за чоботе еце да не вѣлѣите му тѣчѣа да бѣдет слобождени и вѣ доброволѣ ходити. по земан господстваси господниѣ ни кодоватсѣ сѣ правдою. а кто бѣдет му вѣловати таковога за вѣликаа караніе бѣдет. ичак не вѣчините (Pecetea, și iscăllitura:.) **Ореш** хатман искаа.

† **Oreșu**, hatman și purealabă de **Suceava**, scriem către frații noștri, cari voră ambula în cestiunea Țiganilor, de asemenea către vătav și către juđii țigănesci, pe dată ce veți vedé această carte a noastră, să lăsați în pace pe robii drepti **Țigani** ai santei monastirii templului St. Sava, și să nu-i suprați nici pentru ciubote, ci să fie liberi și în bună via de a ambula prin țerra domniei selle lui vodă fără ca să le mai căutați clinciuri; era cei neascultători de ntre voi se voră pedepsi cu mare pedepsă: altă-feliu să nu faceți. (Pecete, și iscăllitura:.) **Oreșu** hatman iscală.

No. 195.

Fără locū, 1612, august 5, hărtiă.

Stefană vodă Tomșa porancee ex-vatavului dela Bacău de a innapoia monastirii Bistrița câtă usurpase în timpul funcționării selle din vama cea mică dela Bacău, hărăzită acei monastiri de către domnii cei vechi.

(Archiva Statului).

† **Стефан** боевода. етс пишем сѣвѣк наш лѣвѣ сынѣ Мартен. бивше сѣвѣник. вт Бѣкас даемо ти знати. бо жаловалсѣ прѣд нами молебници наши каагери. вт свѣтаа монастыр Бистриц. и сице казали аж ест им дала мито мала вт траг Бѣкас вт нишии прѣдани господарн. и вт господством тѣкож вставихом им тѣа мито мала. а ти коаи еси. биа там сѣвѣник. вѣзѣа еси. сѣе ти тѣа мито. и сѣда еце вѣлѣите. того радѣ іако вѣдите сес лист господствами. а ти да имаш встарит етс. и что бив вѣзѣа досѣда вт мито да вратит им вѣспат. бошла жалок да не прѣде до господствами. бо потом добрѣ да знаеш аж вѣдим послати и на тѣеѣ. вѣдет тамо повѣнти. етс. лѣт ізрк ав. е. † **Воико** вел логопет вч. † **Харага**.

† **Stefană** vodă etc. scriem către sluga noastră **Lupu** ală **Martei**, ex-vătavă dela **Bacău**, dându-ți scire că s'au tânguiu înainte noastră rugătorii nostri călugerii dela sânta monastire **Bistrița**, pentru că Domniul anteriori le au fostă dată vama cea mică din tângulă **Bacăuhă**, pe care le-amă lăssat o și domnia mea, era tu, cândă fuși acolo vătavă, le-ai luată a-cea vamă și-i totă superi și acum; deci, în dată ce vei vedé această carte domnescă, să-l lași în pace, și să le întorci căte ai luată ponă acum, și să nu mai vină altă tânguire la domnia mea, căci atunci să scii bine, că vomă trimite ca să te spëndure pe locū. 7120, august 5. † **Voico** vel-logofetă a învetatū. † **Haraga**.

Documente inedite române.

No. 196.

Iași, fără annū, aprile 14, hărtiă.

Gavrilă hatman, fratele lui Vasiliu-vodă Lupulă, invită amicalmente pe Nicolaiu Milescu (†) de a se pune la calle cu monastirea Tazlău în priivînța unui Țiganū monastirescū, ce-lă vinduse unui Muntēnū.

(Archiva Statului)

† **Гаврил** хетман и прѣкзлаб сѣчавскіи. скрїем ла прѣд тѣнѣа нострѣ ла **Неркѣллі** да **Вѣславлю** алта дѣм щирѣ кѣ ни сѣв жѣлѣнт каагери

(†) Celebru poliglotă și diplomată, despre care vorbesce *Nevoit- cea*, *Letopis*, t. 2, p. 109.

ДЕЛА СВЯТА МЪНЪСТРЕ ДЕЛА ТЯЗЛЪЪ ПЕНТРОН ЦИ-
ГАН АНЪМЕ ПЪТРЪ. КАРЪЛЕ ЛАІ ВЪНДЪТ А ЦАРА МЪН-
ТЕНЪСКЪ. КЪПИТАНЪСАІ РЪДЪЛ. КЪМ АЪ ШІ СКРИСОАРЕ
ДЕЛА КЪПИТАНЪА СКРИНЪА СЪ. МІ ВЪНДЪТ ПРЕ АЧЕА ЦИ-
ГАН ДЕРЕПТ ДОАШ ЗЪЧІ ШИ ЧИНИ ЧИ ДЕ ГАЛКЕ-
НІ. ШИ ЦИГАНЪЛ ПАСТЕ А МЪНЪСТРИИ. ПЕНТРАЧЪА СЪ
ЛЕ СКОЦІ ЦИГАНЪЛ СЪВ СЪ ЛЕ ДАІ КАНІН ЧЕ ЛІ АЪАТ
ПРЕ ЦИГАН. СЪ НЪ ФАЧІ АТРААТ КІВ ТОЕ ПИШЕМ И
ЗДРАВІА (*acésta scriemū, și sănētate*). 8 ІАС АП ДІ.
(Iscăllitū: ГЯВРИЛ (Pecetea, pe cēgă verde).

No. 197.

Iași, 1638, genariū 2, hărtiă

Vasilii vodă Lupulă decide că, la casă deca în
adeveră satulă Dărmănesoii a impresuratū din territo-
riulă monastirii Bisericanii, apot omulă vel-logofetulă
eă dea călugăriloră totū fēbulă cositū pe loculă în ce-
stiune și să mai iea dela Dărmănesoii hatalmū 6 bol
pe sēma domniei.

(Archiva Statului)

† ИЪ ВАСИЛІЪ ВОЕКОДА ЕТО. ДАТАМ КАРТЪ ДОМ-
НИИ МЪЛЕ КОМРЕНЪСАІ ДОМНИИ МЪЛЕ КРЕДЕНЧОС ШИ ЧИНИ-
СТИТ ГЯВРИЛАШ ЛОГОФЪТЪА ЧЕА МАРЕ. ШИ ПРЕ ЧЕ-
НЕ ВА ТРЕМИТЕ СЪ ХІЕ ТАРЕ ШИ ИЪТАРНИК КЪ КАРТА
ДОМНИИ МЪЛЕ. А ЧЕРКА ШИ А СОКОТИ ЛА ХОТАРЪА САТЕ-
ЛОР СВЕНТЕІ МЪНЪСТРИІ А БЪСЪРЪКАНИЛОР. КЪ СЪВ
ЖЕАШИТ КЪАЪГЪРІИ ДЕ АКОЛО. ПРЕ САТ ПРЕ ДЪРМЪ-
НЪЩІ. КЪ АЪ АТРААТ ПРЕСТЕ СЪМНЕ. ШИ ПРЕСТЕ ХО-
ТАРЕ. ЧЕ ЛЪМ ХОТЪРАТ ДОМНИИ МЪЛЕ. ДЕЧ ДЕ СЪ ВА А-
ФЛА АДЕВЪРАТ КЪ АЪ АТРААТ ПРЕСТЕ СЪМНЕ ШИ ПРЕ-
СТЕ ХОТАРЪ. ЧЕ АМ ИЪС ДОМНИИ МЪЛЕ. КЪМ АЪ ПЪРЪТ
КЪАЪГЪРІИ ДИНАИНТЪ ДОМНИИ МЪЛЕ. ЕА КА СЪ АІЪЗ
А АЪА ТОТ ФЪНЪА КЪТ СЪ ВА АФЛА КОСИТ ПРЕ
ЛОКЪА КЪАЪГЪРИЛОР ШИ СЪА ДЪ ПРЕ МЪНА
КЪАЪГЪРИЛОР. ШИ СЪ АІЪЗ А АЪА ШИ ХАТАЛ-
МЪА ШЪСЕ КОІ. ШИ СЪІ АЪКЪЗ АІЧЪ ЛА ДОМ-
НИИ МЪЛЕ ШИ НЕМЕ СЪ НЪ КЪТЪЪЕ А ЦАНЪ СЪА А ШПРИ
ДИНАИНТЪ КЪРЦИИ ДОМНИИ МЪЛЕ. СЪМ ГОСПОДИНЪ ВЕЛЪА.
8 ІАС ВА ІЪРМЕ ГЕН Е. ГЯВРИЛАШ ВЕЛ ЛОГОФЕТ. (Is-
căllitura uricarului:) МОЦОК.

No. 198.

Iași, 1669, maiū 10, hărtiă

Marta femeea lui Coce vine casa ei din ulița

numită rusească Domnei Caterinei, veduvei lui Dabi-
ja vodă.

(Archiva Statului)

† ЯДЕКЪ ЕС МАРТА ФЪМЪА ВОЧИИ. ШИ КЪ В-
НИКІЪ ФИЧОРЪА МІЕС. СКРИЕМ ШИ МЪРЪРНИЕМ КЪ ЧЕСТ
АДЕВЪРАТ ЗАПИС АА НОСТРЪ. КЪМ НОІ ДЕ ВЪНЪА КОА НОА-
СТРЪ. ДЕ НИМЕ СИАНЦІ ИИЧЕ АСЪРИЦІ. АМ ВЪНДЪТ ШИ
ЛОК ДЕ КЛАЪКЪ. ЧЕ АМ АЪСТ ПРЕ САИ ЦА РЪСАСКЪЗ КЪТ
ЦИНЕ АЪГІАНА. КАРЕ ЛОК МІАЪ ФОСТЪ МІЕ КЪМОУРЪТЪРЪ
ДЕЛА ДРЪГІЧ. ШИ АЪІ ДРЪГІЧ ІАЪ ФОСТЪ КЪМПА-
РЪТЪРЪ ДЕЛА СЯВІ КЪДІЪЛ. АЧЕСТА ЛОК ААМ ВЪНДЪТ
МЪРІЕІ СААЛЕ ДОАМНЕІ КАТЕРИНИИ. ЧЕ АЪ
ФОСТЪ А РЪНВОСААТЪСАІ ДАКЪИЖЕІ ВОДЪ. ДРЕПТ
(locū desertū) ЛЕІ КЪТЪЦИ. ШИ МІАЪ ФЪКЪСТ ПЛАТА
ДЕПАНИ (locū desertū) ЛЕІ ВЪНІ ГАТА. АТЪРЪ МЪНА МЪ.
ИЪМАІ ЗАПИС. ЧЕ АМ АЪСТ ДЕЛА МЪНА АЪІ ДРЪГІЧ.
ПРЕ АЧЕА ЛОК ААМ ПЪЕРАЪТ. ЧЕ ДЕ СЪ ВА АФЛА ВЪДЕВА
СЪ АІЪЗ А СЪ АЪА. ШИ СЪ СЪ ДЪ. АА ЧИНСТИТЪ МЪНА
МЪРІЕІ СААЛЕ. ДОАМНЕІ КАТЪРИНИИ. ІАР ЗАПИС. ЧЕ АЪ
АЪСТ ДРЪГІЧ ДЕЛА СЯВІ ФИЧОРЪА КЪДИЪЛЪІ. ФО-
СТАЪ АА МЪНА МЪ. ШИ ААМ ДАТ АА МЪНА МЪРІЕІ САА-
ЛЕ ДОАМНЕІ. ШИ КЪНД АМ ФЪКЪСТ АЧАСТЪ ТОКМААЪ. КЪ
МЪРІИА СА ДОАМНА. ШИ МІАЪ ФЪКЪСТ МЪРІИА СА ПЛАТА
КЪТ МАІ СЪС. СКРИЕМ. ФОСТАЪ АЛЪЪІА ВОРИКЪА ШИ
КЪРСТЪ ЧЕ АЪ ФОСТЪ ВАМЕШ. ШИ СКОАРЕЦЪШ КО-
МИСЪА ШИ СЯВІ КЪДІЪЛ А КЪІ АЪ ФОСТЪ ЛОКЪА ДЕ
МОШІЕ ШИ ВИРЯ ЗЪАТАРИОЛ. ШИ ГИЪРГІЪ ВОРИКЪА
ШИ ВЪАКІЪ КЪМНАТЪА АЪІ ИЪЪ ПЪВЕЦЪА. ШИ ГИ-
ЪРГІЪ А ФРЪНКЪІ ШИ ВИРНИКЪ НЕПОТЪА АЪІ МИ-
ТРОФАН КЪАЪГЪРЪА. ШИ ДРОСЪ ЧЕ АЪ ФОСТЪ СТА-
РОСТЕ ДЕ ВЪЗНАРІ. ШИ ПЪТКО ВЪКААЪА. ШИ ГЪ-
ЪРГІЪ БЪТ ВЪКАА. ШИ ИЪЪН СЪРААР. ШИ ПОПА ЪР-
СЪА. ДЕЛА ВЕСЪРИКА РОШКЪІ. ШИ МЪАЦИ ВАМЕНИ ВЪНІ.
ЕТО. ШИ ЕС ЯНДРЪІ МИХЪЛЪЦЪ ВЪРИКАРИОЛ АМ СКРИС
ЗАПИСЪА ЕТО. ОУ ИЪСОХ ВЪКЪТ ІЪРОЪ МЪСИЦА МАІ І.
(Iscăllitū:) АЛЪКЪА ЯРЪПЪЛ ВОР НЕКАА † ВИРНАК
МАРТОР. (Punerī de degetū:) МАРТА. † ВЪАКІЪ
СЪИЪЗ МАРТА † СЯВІ КЪДІЪЛ. (Iscăllitū:) ГОРГЕ
βοηθικος μαρτυρας σταυροθε. ΓΕΩΡΓΗΣ ΦΡΙΝ-
ΚΑΣ μαρτυρας. ΔΡΟΣΟΣ σταυροστας μαρτηρο
ταυροθεν. † ΓΟΡΓΙΣ ΜΠΟΥΤΗΣ μαρτηρας. ΠΕ-
ΤΗΚΟΣ μπακαλης μαρτηρας.